

Et af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålet er optrykt efter ønske fra SF.

Spørgsmål 5:

Kan ministeren præcisere, i hvilke tilfælde af domstolene kan fravige tidsgrænserne for varetægtsfængsling?

Svar:

Som anført i besvarelsen af spørgsmål nr. 2 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget kan de foreslåede frister for varetægtsfængsling fraviges, hvis retten finder, at der foreligger særlige (eller hvis den sigtede er under 18 år, helt særlige) omstændigheder, jf. forslaget til retsplejelovens § 768 a (lovforslagets § 1, nr. 10). Dette er udtryk for, at varetægtsfængsling efter udløbet af de foreslåede frister bør kræve en særlig begrundelse.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, beror det i hvert enkelt tilfælde på en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder, om der er grundlag for at fravige de foreslåede frister for varetægtsfængslingens varighed. Ved rettens vurdering heraf må der bl.a. tages udgangspunkt i den anvendte fængslingsgrund.

De hensyn, der begrunder varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesfare), og § 762, stk. 1, nr. 2 (gentagelsesfare), vil normalt være ved, indtil sagen er afsluttet. Det samme kan være tilfældet ved retshåndhævelsesarrest efter retsplejelovens § 762, stk. 2. Hensynet til retshåndhævelsen vil dog kunne svækkes, efterhånden som tiden går, og retten må derfor løbende vurdere, om der fortsat er grundlag for fængsling.

Ved varetægtsfængsling efter disse fængslingsgrunde indebærer kravet om særlige omstændigheder, at der må foretages en samlet vurdering med udgangspunkt i en skærpet vurdering dels med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i retsplejelovens § 768 (dvs. navnlig om efterforskningen fremmes med tilstrækkelig hurtighed), dels med hensyn til nødvendigheden

af at opretholde fængslingen efter den anvendte fængslingsgrund.

Retten må i den forbindelse være særlig opmærksom på proportionalitetskravet efter retsplejelovens § 762, stk. 3, og navnlig ved fængsling efter § 762, stk. 1, nr. 1, om unddragelsesfare på muligheden for at anvende fængslingsurrogater efter § 765, f.eks. deponering af pas hos politiet.

Ved varetægtsfængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3, om risiko for modvirkning af forfølgningen (såkaldt kollusionsfare) bygger kravet om særlige omstændigheder i princippet på de samme hensyn, men der kan her gøre sig særlige forhold gældende, fordi denne fængslingsgrund er nært knyttet til forløbet af efterforskningen, undersøgelsen og bevissikringen i sagen. Er efterforskningen afsluttet ved udløbet af den foreslåede frist for varetægtsfængsling, bør der således som anført i lovforslagets bemærkninger foreligge en betydelig risiko for kollusion af afgørende betydning for forfølgningen eller væsentlige hensyn til beskyttelse af vidner eller andre, for at der kan ske fortsat varetægtsfængsling.

Det er også ved fængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3, centralt for vurderingen, om efterforskningen mv. fremmes med den fornødne hurtighed (jf. retsplejelovens § 768). Det må endvidere bl.a. tillægges vægt, om der gennem anteciperet bevisoptagelse (dvs. bevisoptagelse inden selve hovedforhandlingen) er mulighed for en bevissikring, der kan bringe grundlaget for varetægtsfængsling (kollusionsfaren) til ophør.

I alle tilfælde vil den kriminalitet, som sigtelser angår, spille en betydelig rolle i vurderingen, således at fortsat varetægtsfængsling efter fristens udløb især kan komme på tale i alvorlige straffesager, dvs. i sager om alvorlig, personfarlig kriminalitet samt andre sager af særlig samfundsmæssig betydning, hvor den forventede straf vil være på flere års fængsel. Ved vurderingen af spørgsmålet om fængslingsgrunden opretholdelse ved den mest alvorlige kriminalitet, f.eks. i drabssager, de alvorligste narkotikasager m.v., vil således selve den grove kriminalitets karakter indgå i vurderingen af, om varetægtsfængsling